

ОЦІНЮВАННЯ: ЯК НЕ ОПИНИТИСЯ В КОРОЛІВСТВІ КРИВИХ ДЗЕРКАЛ

ІННА БОЛЬШАКОВА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

13.07.2021 р.

м. Київ

№ 813

ОЦІНЮВАННЯ

Процес
отримання даних
про результати
навчання

Аналіз даних

Формулювання
оціночних
суджень

Методичні рекомендації

РЕЗУЛЬТАТИ

ОБ'ЄКТИВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

1-2 кл. вербальна оцінка

3-4 кл. вербальна оцінка або

рівнева оцінка ПСДВ або ВДСП

- знання
- уміння
- навички
- досвід творчої діяльності

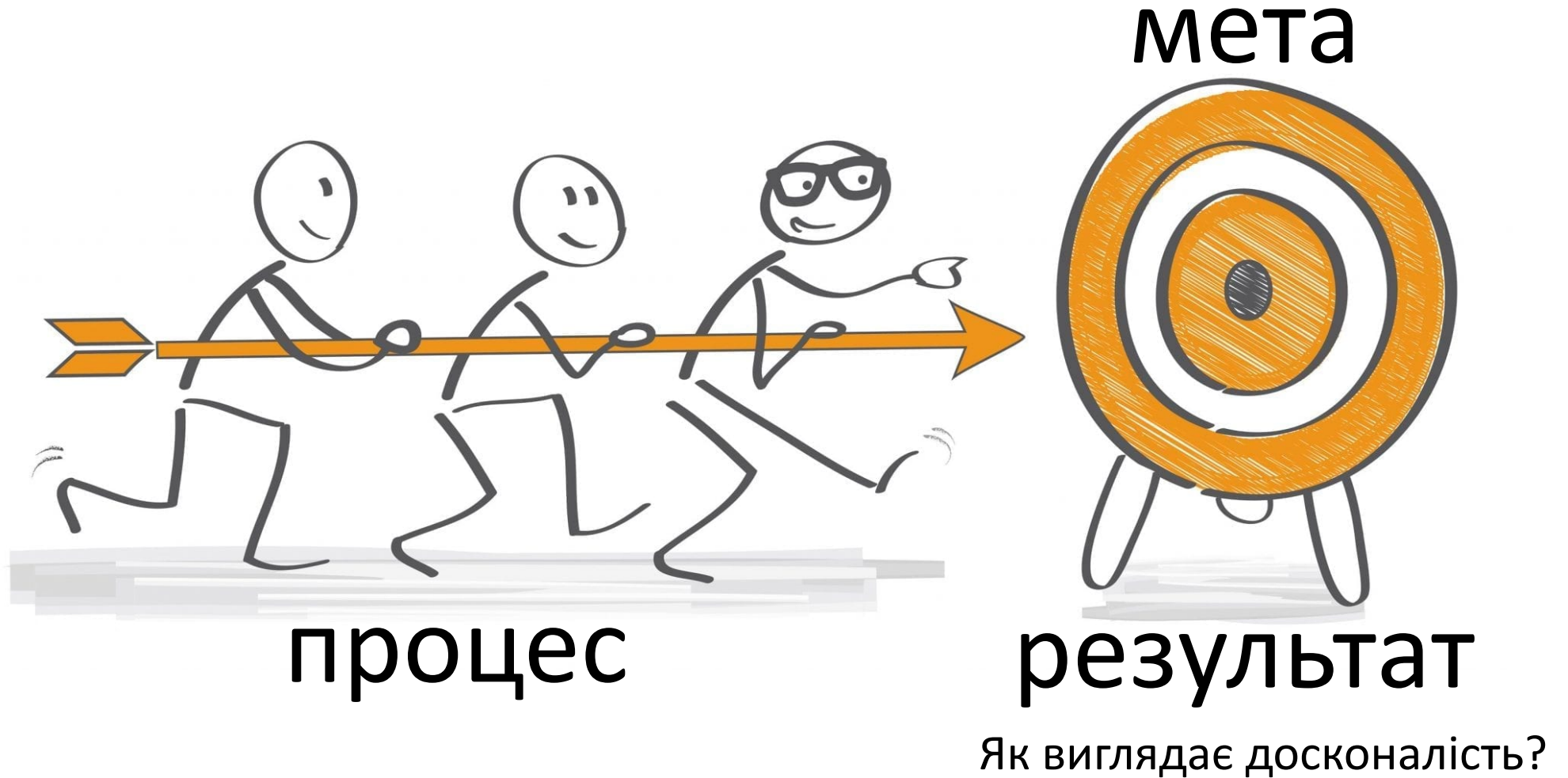
Обов'язкові / очікувані РН

ОСОБИСТІСНІ НАДБАННЯ УЧНЯ / УЧЕНИЦІ

вербальна оцінка

- активність
- старанність
- наполегливість
- комунікабельність
- самостійність
- ціннісні ставлення

Виявляє у процесі досягнення результату навчання

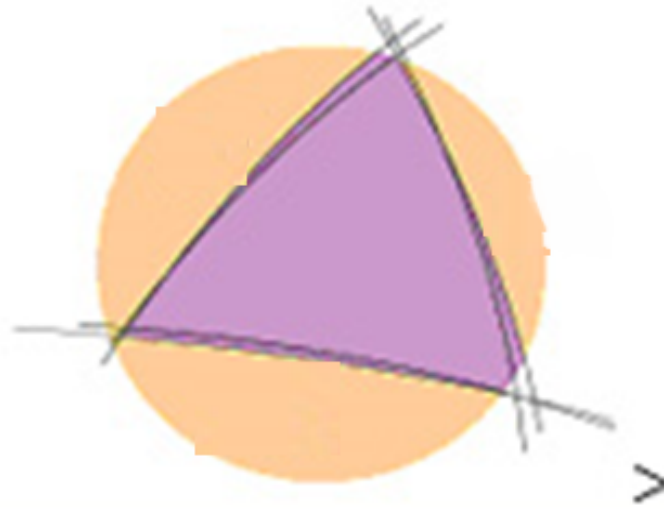

Що учні мають знати і як це будуть використовувати в різних контекстах?

За якими критеріями оцінюватимуть мою роботу?

Як оцінять мої особисті надбання?

Формувальне
оцінювання
або
оцінювання для
навчання

Оцінювання як
навчання
(самооцінювання та
взаємооцінювання)

Оцінювання результатів
навчання
або
підсумкове оцінювання

ФОРМУВАЛЬНЕ І ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

ПОСТІЙНО
ЗВОРОТНИЙ
ЗВ'ЯЗОК

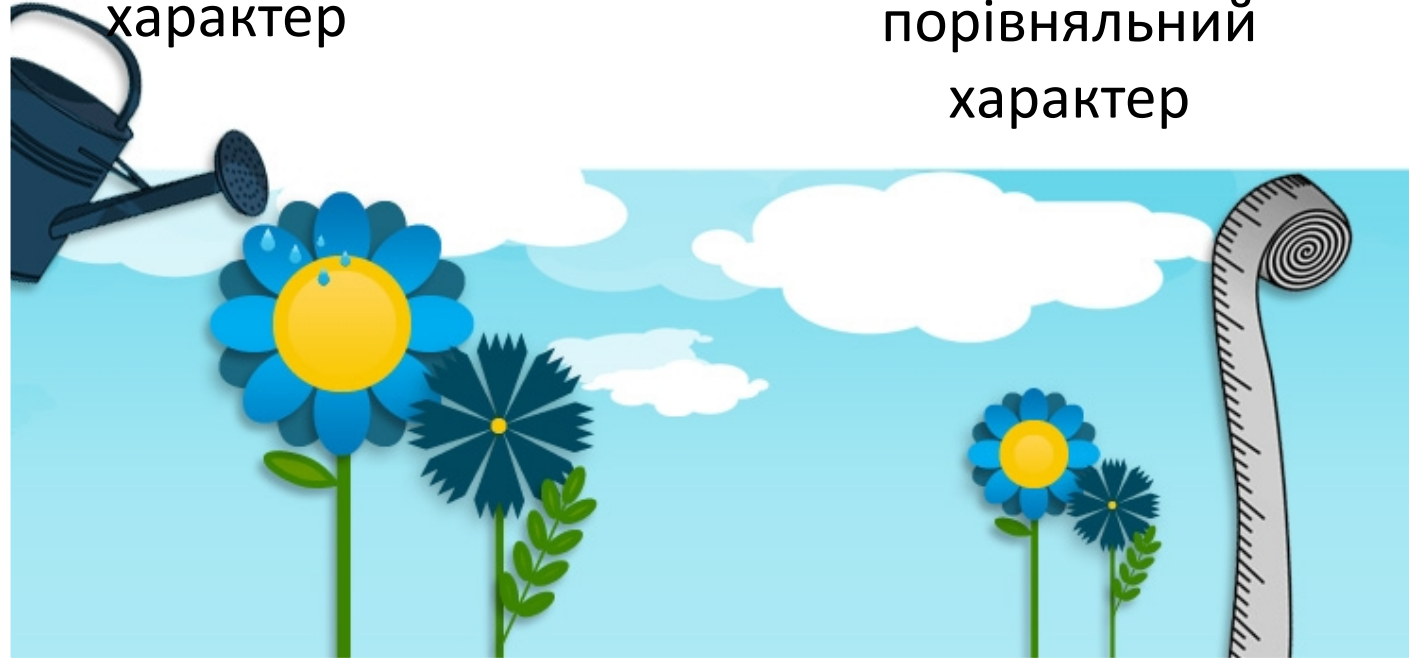
ЗМІНИ!

я / друг
учитель /

автоматизована
система

тематичні
діагностувальні
роботи
1 год

діагностичний
характер

нормативний
порівняльний
характер

за рік
рівень

дані про
досягнення
очікуваних
результатів

вербальна
оцінка

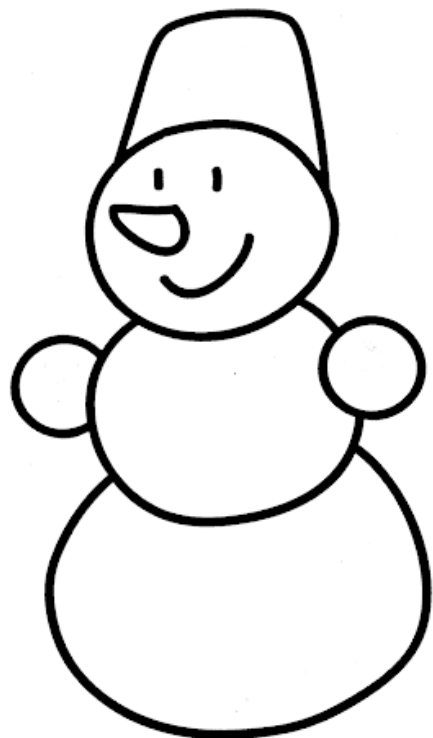
вербальна оцінка
рівнева оцінка

ранжування

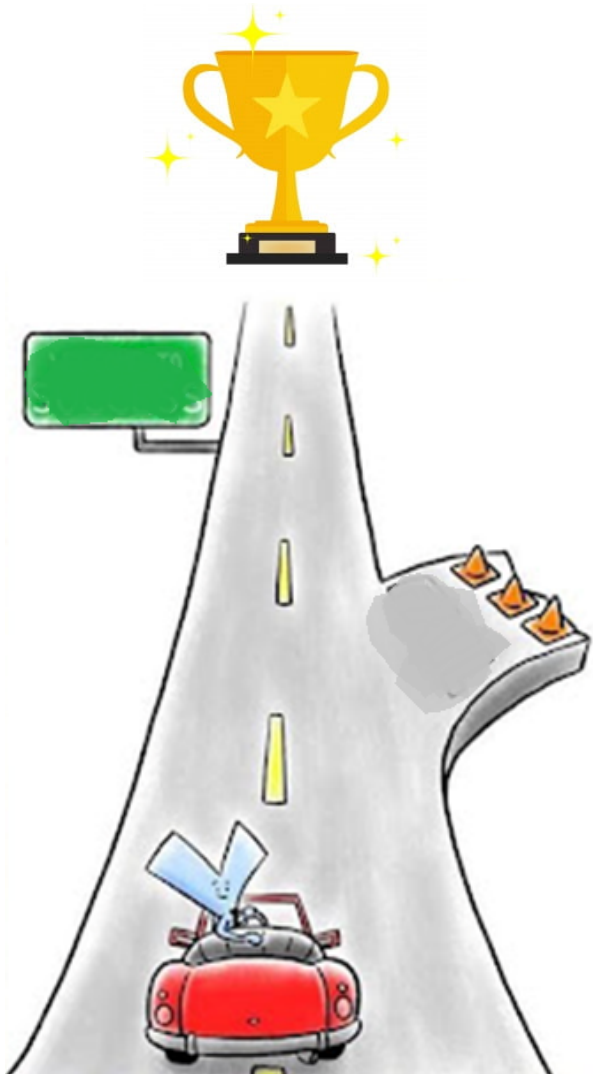
- Скажіть, будь ласка, як мені вийти звідси?
- Куди ви хочете потрапити?
- Мені все одно..., - сказала Аліса.
- Тоді неважливо, куди йти, - сказав Кіт. - кудись обов'язково прийдеш, - сказав Кіт. – Але ти маєш йти досить довго. *"Аліса в Дивокраї"*

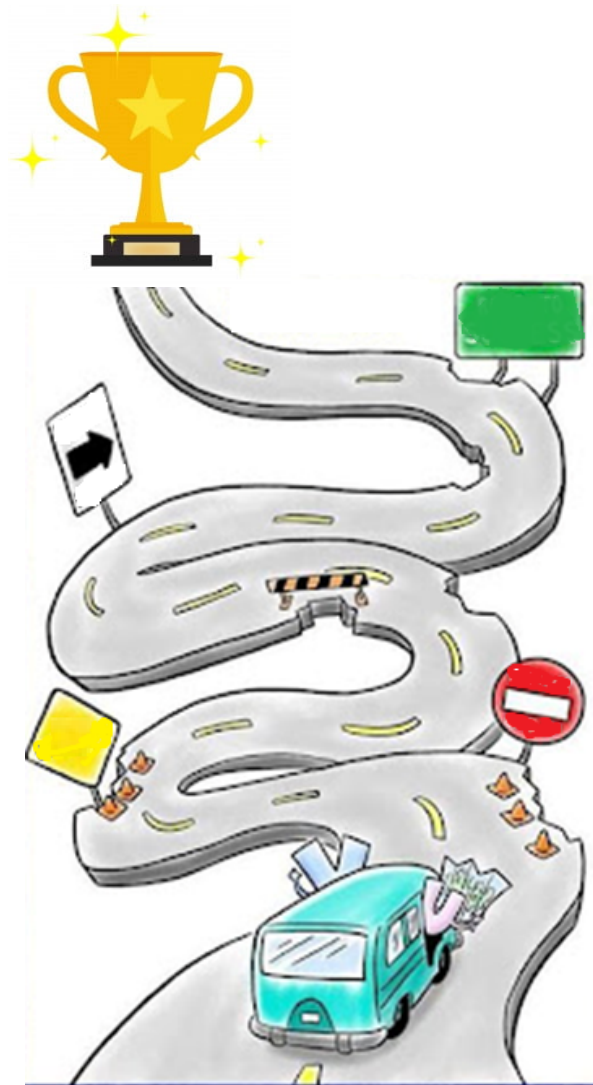
Критерій - підстава для оцінки, визначення або класифікації чогось; мірило. На що буду звертати увагу? Критерії конкретні, приклади успішної і неуспішної робіт.

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

план

реальність

Формувальне оцінювання дасть можливість помітити і оцінити руйнівну силу ям і бар'єрів та підказати учням, що робити, щоб їх подолати. Якщо вчитель ігнорує формувальне оцінювання і тільки оцінює підсумковий результат, то учні мають самостійно долати усі перешкоди без професійної підтримки вчителя. Якщо зможуть – подолають, якщо ні - допоможуть батьки чи репетитори, чи доведеться залишитися на цій дорозі і не вибратися. Усі рухатимуться далі, а тим, хто відстав, буде складно наздогнати інших на новій біговій доріжці.

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

процес

проміжні результати

поточне оцінювання

орієнтовна

рамка оцінювання:

розпізнавання об'єкта,

репродуктивний,

продуктивний,

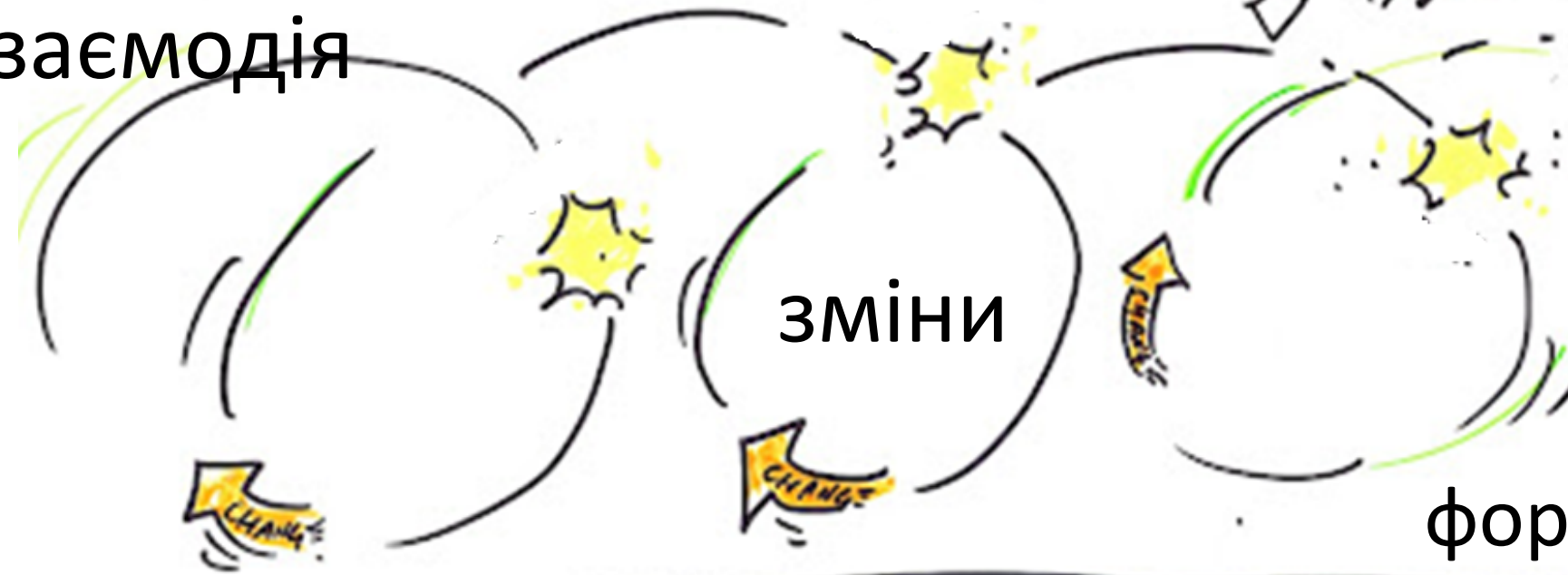
продуктивно - творчий

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

Процес, в якому учні отримують інформацію про свою роботу і використовують її для поліпшення якості своєї роботи або стратегії навчання

взаємодія

демонстрація
покращення
результатів

форма навчання

<http://newmediaresearch.educ.monash.edu.au/feedback/framework-of-effective-feedback/definition/>

збільшення навантаження

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

Ми повинні мати на увазі чотири обов'язкові елементи зворотного зв'язку:

- 1) виявлення та оцінка позитивних елементів роботи учнів [+];
- 2) вказівка на те, що необхідно виправити, або додаткова робота учнів [-];
- 3) поради - як учень може покращити успішність [!];
- 4) підказки - у якому напрямку учень повинен продовжувати працювати [↑].

більше
позитивних

конструктивність
критики

чіткість
конкретність
дій

На що
я звертаю
увагу!

1 клас

варіант 1

1. Роботу виконано охайно, дякую! Більшість букв, з'єднань та слів написано правильно. Правильно обрано робочі рядки.
2. Великі літери не дописані до верхньої додаткової лінії.
3. Напиши рядок великих літер Б, К окремо та склади Бо, Ка
4. Надалі звертай уваги на письмо великих літер. У тебе все вийде!

варіант 2

1. Вітаю, майже всі прописні літери написано правильно. Ти визначив перший робочий рядок. Робота охайна.
2. Другий та третій рядок букв написано в не в робочому, а в додатковому рядку. Літери Б, Д відрізняються у написанні.
3. Правильно вибери робочий рядок. Напиши рядок з'єднань Ба, На.
4. Вірю в тебе!

Добрий день! Повідомлення щодо навчальних досягнень Вероніки з укр. мови.

1. ++ (позитивні елементи роботи учня) - перенос слів з рядка в рядок, запис слів під диктовку, списування текстів.
2. - (що учневі слід покращити) - запис звуків схем, охайність під час запису робіт.
3. ! (як учень може покращити свою роботу) – наступного разу почни з найлегшого завдання
4. Успіху!

Добрий день! Діагностична робота з математики виконана в повному обсязі. Більшість завдань виконано правильно.

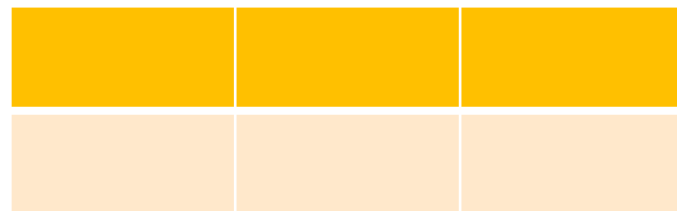
Не записано відповідь у задачі. Є помилки в завданні на округлення чисел.

Підкреслюй відповіді задач. Розв'яжи приклади на картці.

У тебе все вийде!

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК: ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАЛАШТУВАННЯ

маркери частин зворотного зв'язку

Учителі використовують різні кольори для кожного елемента ЗЗ, уникаючи повторення інструкцій, домовляються з учнями залишити місце в зошиті для коментарів учителя після роботи, використовують таблиці, яку потрібно вставити у блокнот, символи та коментар у для роботи або стікери. Єва Боргаш (вчитель з Польщі), наприклад, запропонувала своїм учням писати лише на правих сторінках зошита, залишивши ліву вільною для коментарів учителя або взаємного оцінювання.

Підтримка безперервності зворотного зв'язку щодо конкретної роботи студента також може бути проблемою. Наприклад, учень може втратити роботу, яка містить коментар вчителя. Учитель може забути, які рекомендації він дав учню до цієї роботи. Ми повинні вирішувати такі «технічні» проблеми індивідуально, якщо ми вирішуємо використовувати активну оцінку.

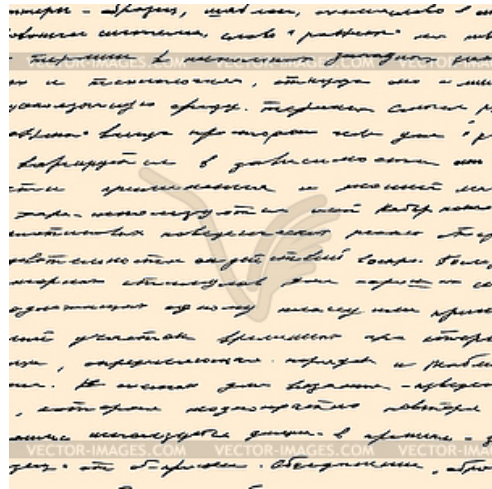
ЧЕКЛИСТ ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

1. Ви написали на початку похвалу чи комплімент?
2. Чи зверталися Ви до учня на ім'я?
3. Чи стосується ваш коментар роботи учня (а не його особистості)?
4. Чи є у вашій оцінці більше позитивних коментарів, ніж негативних?
5. Чи супроводжуєте ви кожне критичне зауваження рекомендацією - як має виглядати правильна відповідь?
6. Ви написали загальну рекомендацію, яка допоможе учневі покращити результати в майбутньому?
7. Чи задавали ви студенту запитання, яке змусило б його замислитися над виконаною роботою?
8. Чи ви писали свої коментарі та рекомендації мовою, зрозумілою для студента?
9. Чи кожен ваш коментар був досить чітким?
10. Чи ви сказали студенту, в якому напрямку він має працювати далі?
11. Чи пропонували ви студенту допомогу у подоланні труднощів та виправленні його роботи?
12. Чи пропонували ви студенту (у разі сумнівів з його боку) обговорення та пояснення ваших коментарів?
13. Чи узагальнили ви свої коментарі?

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

вербальна
оцінка

довгий
сигнал

рівнева
оцінка

швидкий
сигнал

Багато педагогів вважають, що найкраще поєднувати оцінки та коментарі до роботи. Однак дослідження показують, що це не корисно. Замість того, щоб аналізувати рекомендації вчителя, діти порівнюють власну оцінку з оцінками своїх однокласників, і тому коментар-огляд та рекомендації вчителя втрачають сенс. Діти вважають важливим лише те, який бал їх робота оцінила вчитель і як вони написали твір на тлі інших учнів. У книзі «Усередині чорної скриньки» (стаття 1998, Пол Блек, Ділан Вільям, Королівський Лондонський коледж) ми читаємо: «Експериментально доведено, що чим більше відгуків у формі огляду підтримує навчання, тим більше воно у формі оцінювання заважає йому; якщо зворотний зв'язок містить обидва, то учні на шкоду навчанню звертають увагу на оцінку, ігноруючи коментар-рецензію. Перехід вчителів до написання коментарів відбувався по-різному. Деякі вчителі взагалі відмовлялися оцінювати, деякі ставили їх лише у щоденнику чи щоденнику, але не в учнівських зошитах, інші оцінювали, якщо учень відповідає вимогам, описаним у рецензії. Деякі вчителі витрачали більше часу на перевірку певних частин роботи, намагаючись зробити відгук більш корисним, але не оцінювали інші частини роботи, або протягом тижня перевіряли зошити лише у частини учнів класу, або перевіряли прості завдання, залишені самим учнем.

ТЕМАТИЧНІ ДІАГНОСТУВАЛЬНІ РОБОТИ

ОЦІНЮВАЛЬНЕ СУДЖЕННЯ

- може містити завдання різних рівнів
  - висновок про сформованість кожного результату навчання
  - співвідносити з орієнтованими рамками оцінювання, **рівні НЕ визначати**
- «Списування виконано, у цілому, правильно, однак ураховуй, що одну букву слова не переносять у наступний рядок.*
- визначити разом з учнем подальші дії
  - Записувати в зошитах для ТДР, на аркушах з роботами учнів, повідомляти батькам.
  - **КІЛЬКІСТЬ І ПЕРІОДИЧНІСТЬ УЧИТЕЛЬ МОЖЕ ВИЗНАЧАТИ САМОСТІЙНО (16-20)**
  - відсутній учень не пише, наступний урок – робота над помилками, форма аналізу ТДР на вибір учителя

Результатами оцінювання тематичних діагностувальних робіт є оцінювальні судження з висновком про сформованість кожного результату навчання, який діагностується на даному етапі навчання. Оскільки тематична діагностувальна робота може містити завдання різних рівнів реалізації навчальної діяльності, то для формулювання оцінювального судження рекомендуємо характеристику результату навчання співвідносити з орієнтовними рамками оцінювання з урахуванням видів діяльності, водночас рівня результату навчання учня не визначати. До прикладу: *списування виконано, у цілому, правильно, однак урахувуй, що одну букву слова не переносять в наступний рядок.* Усно учитель може деталізувати характеристику роботи та коротко зорієнтувати учня або визначити разом з ним перспективу подальшої навчальної діяльності.

Оцінювальні судження за результатами тематичного оцінювання рекомендуємо фіксувати у зошитах для тематичних діагностувальних робіт, на аркушах з роботами учнів до наступного уроку з того предмета вивчення, на якому виконували роботу, та повідомляти учням та їхнім батькам.

ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

результат за рік

журнал

свідоцтво досягнень

- зіставити навчальні досягнення з очікуваними результати ТОП
- основою оцінювання може бути: *ТДР, записи оцінювальних суджень для батьків, спостереження*
- сформовано, формується
- Попередня оцінка (за 10 – 15 днів до закінчення навчального року; за блоками у свідоцтві досягнень стан сформованості; у журналі чи для батьків) Для покращення результатів: індивідуалізована діагностувальна робота (завдання можуть бути ті результати з яких учні хочуть покращити індивідуальна робота на уроці. Ураховується якщо результат кращий)
- оформлення – додаток 4

У кожній колонці пропонуємо фіксувати стан сформованості обов'язкових результатів навчання (Сформовано - ✓; ще формується – нічого не записувати). Якщо в 3-4 класах використовують рівневу оцінку, то замість позначки ✓ пропонуємо записувати першу букву назви рівня, якому відповідає результат навчання.

У частині класного журналу «Зведений облік навчальних досягнень учнів» рекомендуємо записувати лише рішення педагогічної ради про переведення учня до наступного класу.

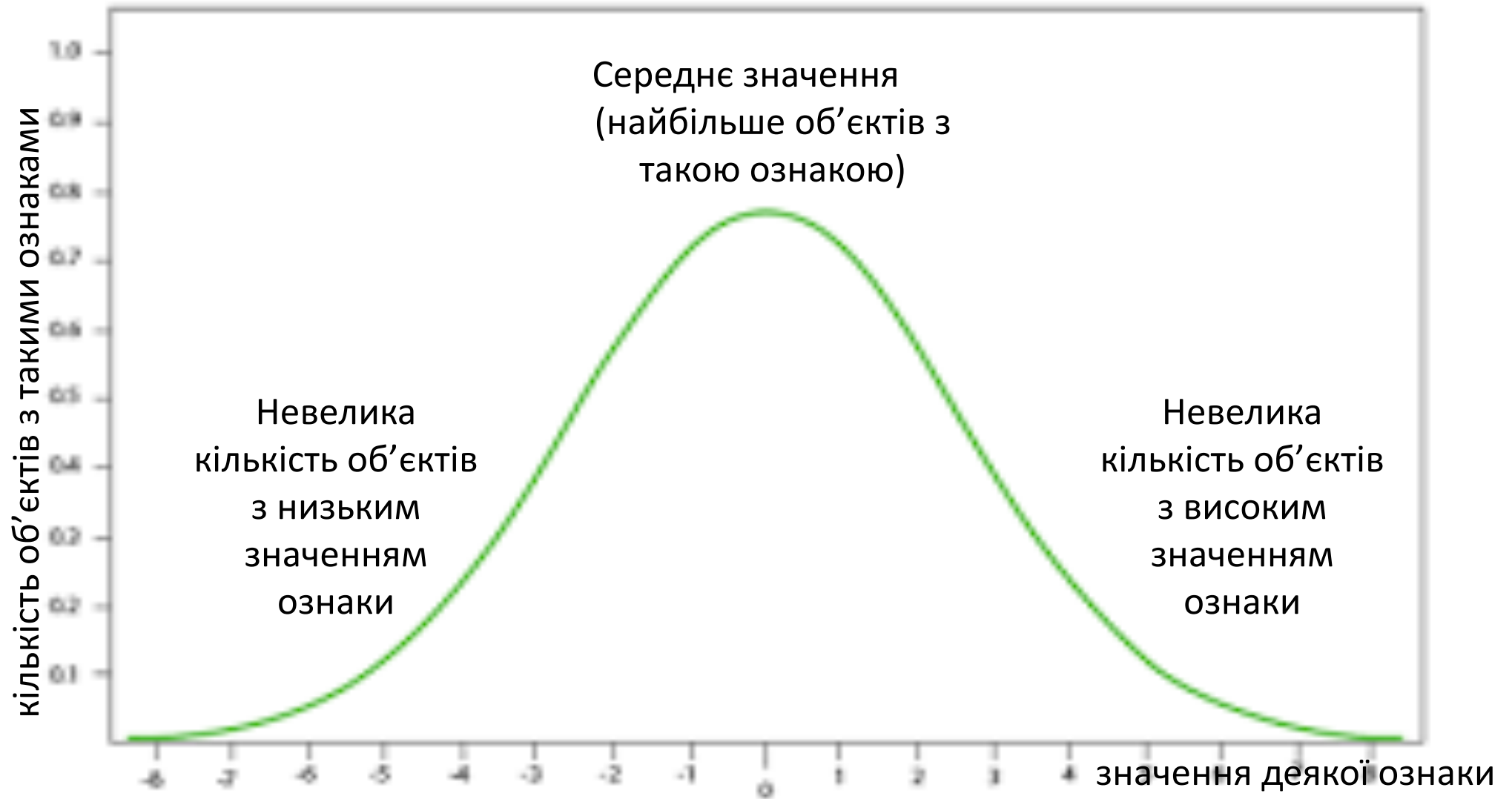
Орієнтовна рамка оцінювання результатів навчання здобувачів початкової освіти

формулювання
оцінювальних суджень
вербальна оцінка

визначення
рівня результату
рівнева оцінка

Показники

- *знання, готовність їх застосовувати*
- *уміння, навички (розпізнавання об'єкта, репродуктивний, продуктивний, творчо-продуктивний рівень)*
- *прояв мотиваційно-ціннісного складника компетентностей (умотивованості, пізнавального інтересу, відповідальності, ініціативності)*

Крива нормального розподілу [Гауса](#). Як наголошує теорія ймовірностей, якщо деяка величина утворює в результаті додавання багатьох випадкових факторів, кожний з яких вносить невеликий вклад у кінцевий результат, розподіл цих величин при великій кількості спростережень буде прагнути до кривої Гауса.

Чому діти чекають оцінок?

- Пух, що ти любиш робити більше всього на світі?

- Ну, - відповів Пух, - я найбільше люблю ...
І тут йому довелося зупинитися і подумати, тому що хоча їсти мед - дуже приємне заняття, але є така мить, якраз перед тим як ти почнеш їсти мед, коли ще приємніше, ніж потім, коли ти вже їси, але тільки Пух не знав, як ця мить називається.

Алан Олександр Мілн. "Вінні-Пух і всі-всі-всі...."

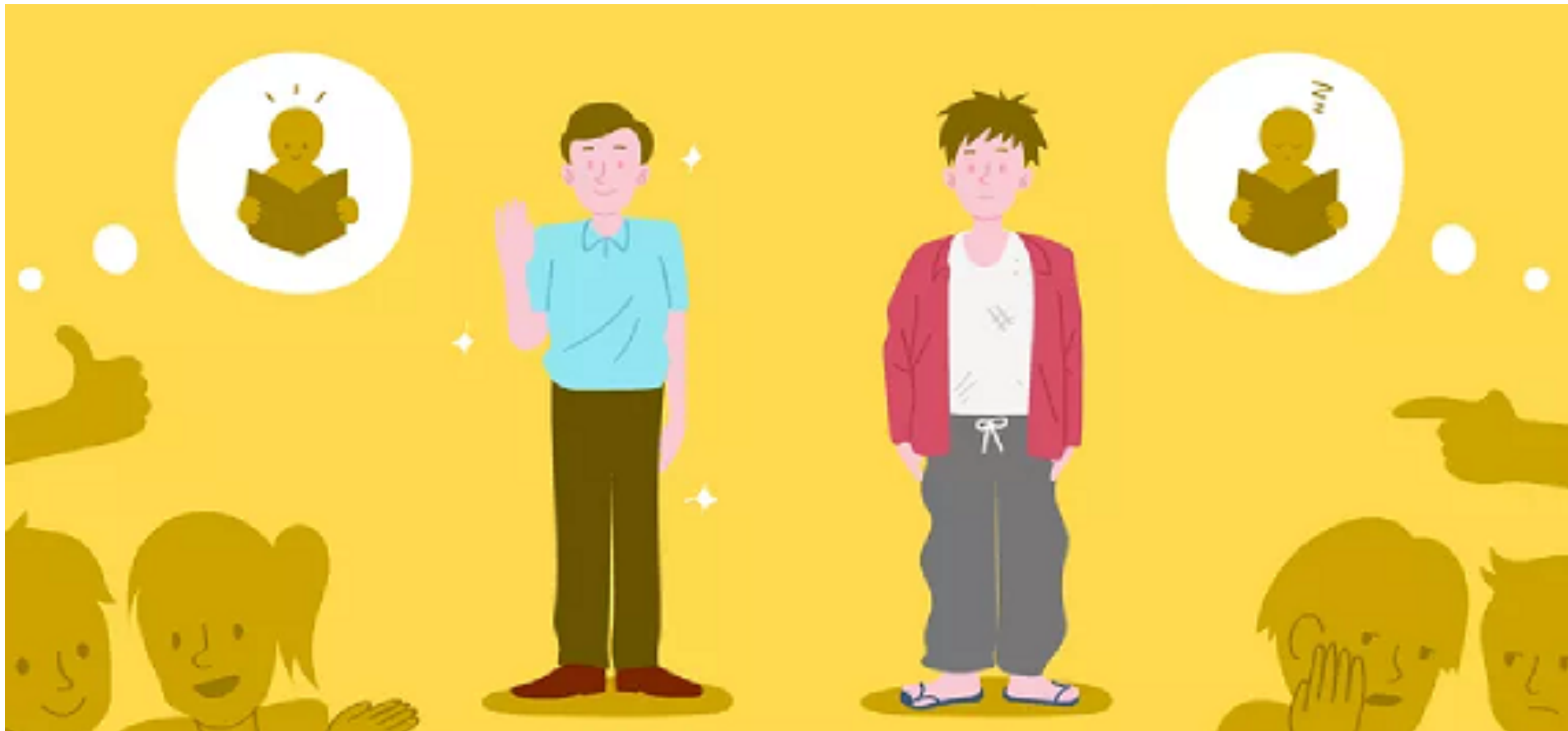
В діагностичній роботі пишу коментар, в поточних теж. А в кінці року впливає рівень. А як пояснити це батькам?

На якій підставі здійснювати підсумкове оцінювання. В рекомендаціях не прочитала критеріїв підсумкового оцінювання і їх відповідності оцінним судженням. Оцінні судження несуть суб'єктивний характер, а відмітка про рівень має на чомусь ґрунтуватись.

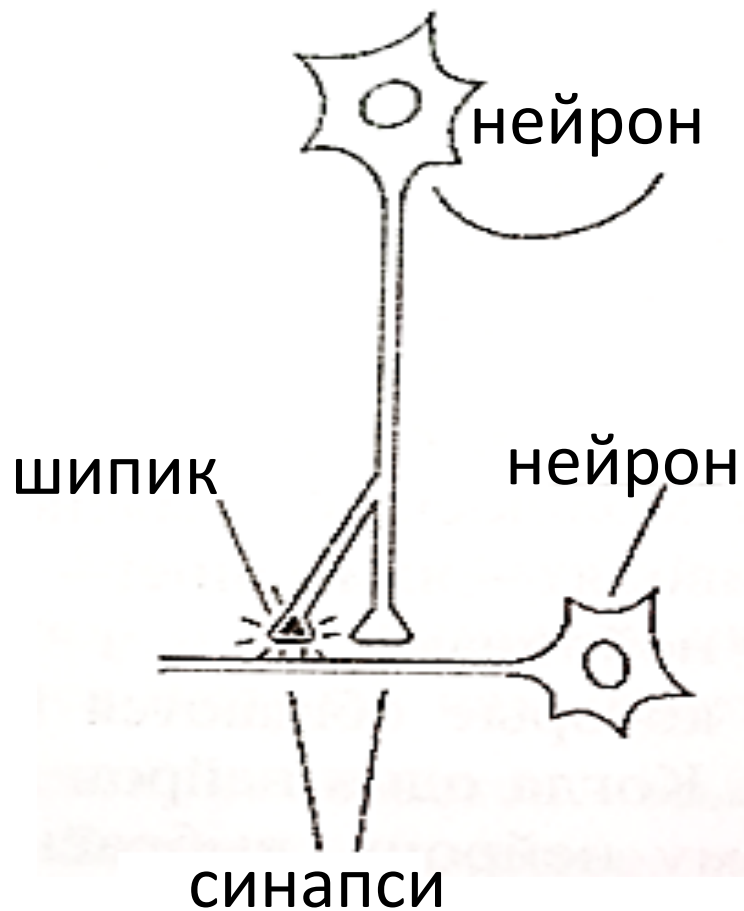
[Нравится](#) · [Ответить](#) · 3 ч.

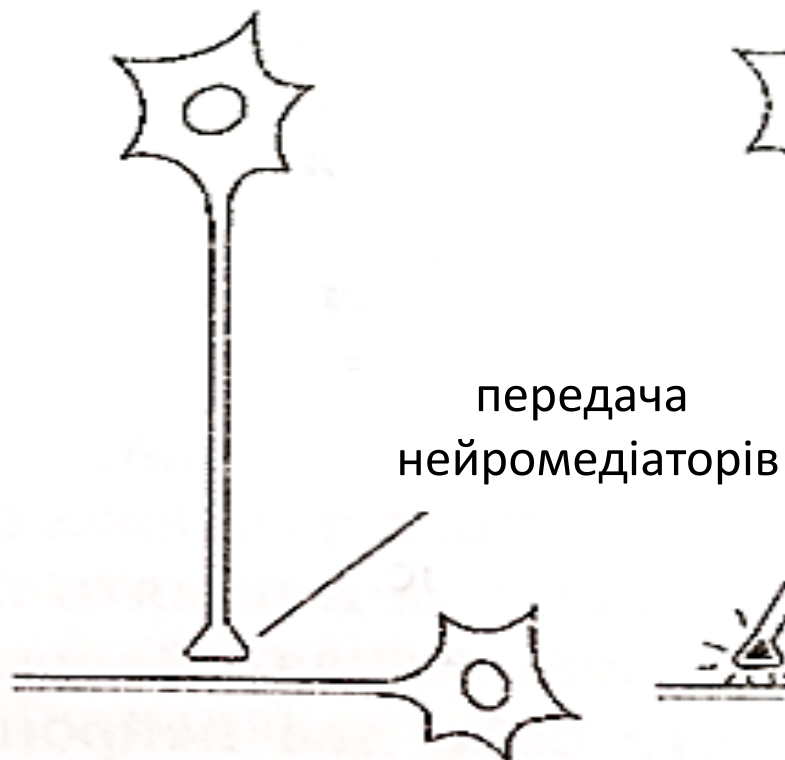
ГАЛО ЕФЕКТ

загальна
схема

нервовий
імпульс

формування
зв'язків

Е́рік Ке́ндел (Кандель) – нейробіолог.Лауреат [Нобелівської премії з медицини та фізіології](#). Нейромедіатори забезпечують формування короткотривалої та довготривалої пам'яті. Процеси мислення і пам'яті призводять до анатомічної зміни мозку.

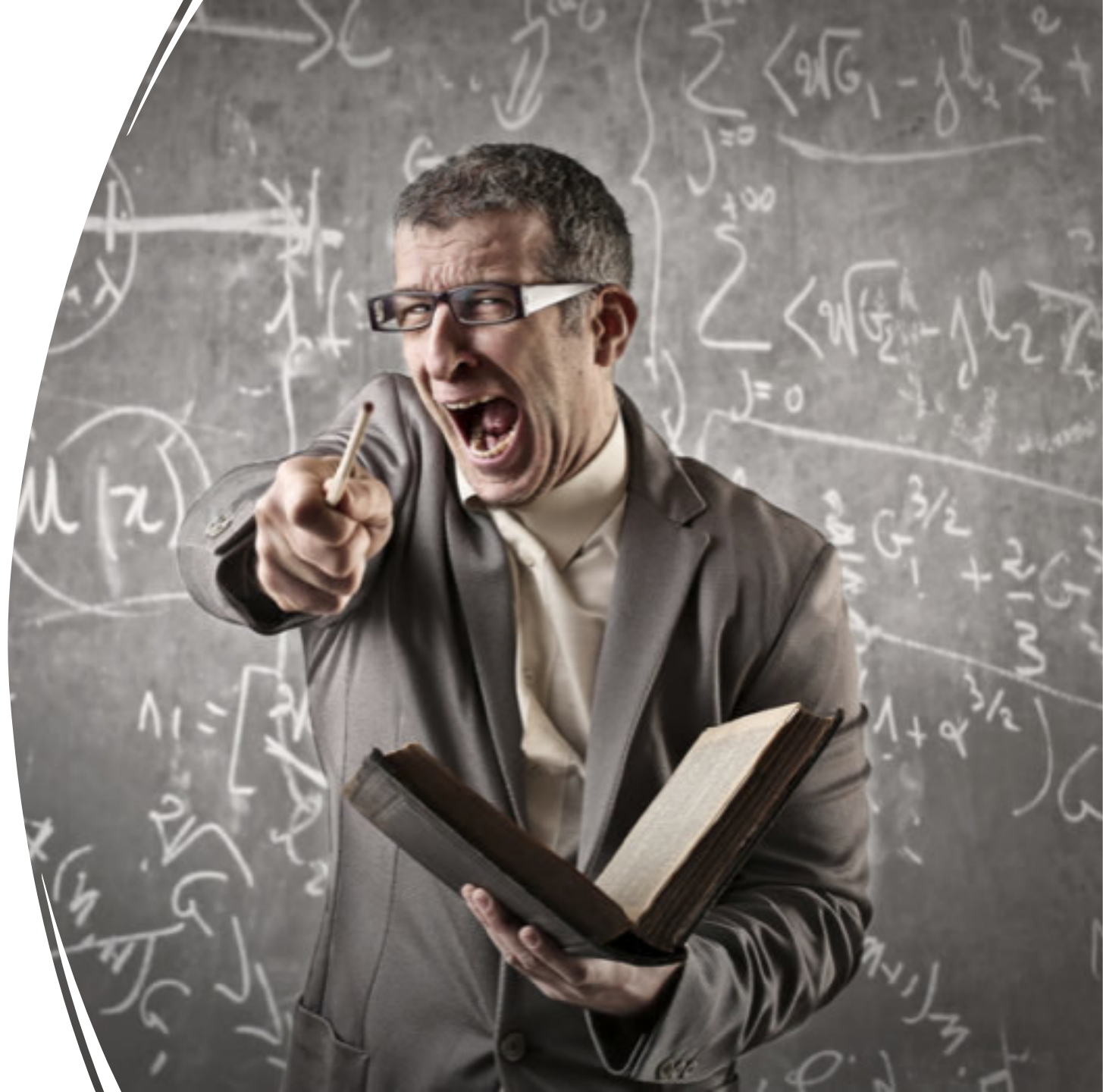
ПЕРШЕ ВРАЖЕННЯ

Вплив думки про людину, яка сформувалася в темі в перші хвилини при першій зустрічі, на подальшу оцінку діяльності і особистості цієї людини.

ПРОКЛЯТТЯ ЗНАНЬ

Більш поінформованій
людині надзвичайно
складно розглядати якусь
проблему з точки зору
менш поінформованих
людей

ЕФЕКТ ОЗЕРА ВОБЕГОН

- Американець Гаррісон Тейлор в 80-х роках минулого століття винайшов і став постійним ведучим радіошоу на Громадському радіо Міннесоти. Він проводив радіозвіти з винайденого ним міста, якого немає в реальному житті, званого озером Вобегон. Головною особливістю жителів цього міста було те, що всі його мешканці були кращими за інших. Всі жінки сильні і красиві, всі чоловіки приємної зовнішності, всі діти в своєму розвитку вище середнього. У той же час дослідження соціальної психології виявили цікаву закономірність. Виявилося, що переважна більшість абсолютно здорових психічних людей переоцінюють себе з точки зору своїх здібностей, своїх досягнень в порівнянні з іншими.

КОГНІТИВНЕ УПЕРЕДЖЕННЯ «СЛІПА ПЛЯМА»

- Ми можемо побачити когнітивні упередження інших людей, але не можемо оцінити вплив когнітивних упереджень на власні судження. Ми думаємо, що в менш схильні до когнітивних упереджень, ніж оточуючі.

Найбільша дурість - це робити теж саме і сподіватися на інший результат. Альберт Ейнштейн

КОГНІТИВНЕ УПЕРЕДЖЕННЯ «ЕФЕКТ ІНСТРУМЕНТА»

Завдання

 2 хв

Інші гравці називають певну хатню роботу. Вигадай якомога більше інструментів, якими можна її виконувати. Наприклад, забивати цвяхи можна молотком, каменем, гантелею.

- – 1 ІНСТРУМЕНТ
- – 2 ІНСТРУМЕНТИ
- – 3 ІНСТРУМЕНТИ

Коментар

Ми схильні використовувати той самий інструмент для вирішення різних проблем, хоч в деяких випадках він не ефективний.

«Якщо у тебе в руках молоток, то все навкруги здається цвяхами», — казав психолог Абрагам Маслоу. Оцінню ефективність інструменту та зміню його за потреби.

Я ставив запитання дорослим людям про те, яких учителів вони пам'ятають. Найперше тих, які були пристрасними, захопленими своїм предметом, і передавали цю пристрасність. А ще тих, які помічали в нас те, що ми й самі у собі ніколи не розгледіли, і підтримували нас.

Хетті «Видиме навчання»